

A szegedi egyetem leendő népességét biztosan mutatja, hogy középiskolaiba közel nyolcszáz vidéki tanuló jár, de még legalább 10 főgimnázium esnék a szegedi egyetem körletébe, amelynek népessége ezekből a 2000 főt biztosan meghaladná.

Végül a városjóléti érdekek a központosítást kívánják.

Szeged hajdan annyira erős nagyfuváros-sága és hajózása a közekedési eszközök átalakulása folytán lehanyatlott s az új helyzetbe való beilleszkedésre támogatást nem nyert.

Hatmillió koronánál több haszna volt az államnak Szegedből, de azért összes közintézteit maga volt kénytelen fentartani; maga küzdött a Tisza veszedelme ellen, ami anyagi erejét fölemésztette és végre elsöpörte; újra fölvirágzásához az egyetem volna a legalkalmasabb támasz.

Befejezésül fölemlíti az emlékirat, hogy Szeged küzdelme nem új, még a század elején keletkezett, majd közli az akkor történeteket és bemutatja a város 1827. évi s a vármegyék 1802. évi föliratait.

Az ország nagyrésze Szeged mellett!

Az emlékirat nagy hatást keltett; ő felsége 1880 november 18-án fogadta a város küldöttségét, melyhez csatlakoztak a szomszédos törvényhatóságok kiküldöttei s a szomszédos kerületek országgyűlési képviselői, Hódmezővásárhely ugyanakkor külön felségilyamodást nyújtott át; míg Budapest, Győr, Pécs és Szabadka városok, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád, Nyitra-Torontál, Vas, Zala és Zemplén vármegyék feliratot intéztek a szegedi egyetem érdekében.

A küldöttségi jelentés elmondja, hogy a város kérelmét mindenfelé, minden körben: a sajtóban, a tudomány, a törvényhozás, az államférfiak s a római katolikus főpapság részéről a legkedvezőbben, rokonszenven, mondhatni lelkesedéssel fogadták, úgy, hogy a szegedi egyetem ügye partikuláris jellegéből kivetkőzve és megtisztulva, az Alföld közóhajává lett és a nemzeti ügyek színvonalára emelkedett föl.

A közvélemény, amely már 1876-ban Szeged javára nyilatkozott meg, újra állást foglalt a város mellett, az összes irányadó tényezők az egész nemzet osztatlan megelégedésére meggyeztek abban, hogy a harmadik egyetem székhelye Szegeden legyen és ő felsége legmagasabb engedélyével a magyar kir. kormány megkezdte a szegedi egyetem előmunkálatait.

Az 1881. év óta.

Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter 1881 október 23-án szakférfiak kíséretében személyesen megtekintette Szegedet és megkezdte a hatóság képviselőivel a tárgyalásokat, majd részletesen kidolgoztatta a szegedi egyetem, jogtudományi, bölcsészeti és orvosi fakultásának tervezetét, Eötvös Loránt báró, Fodor József dr., Korányi Frigyes dr., Thán Károly tudományegyetemi és Hauszmann Alajos műegyetemi tanárok által.

A nagyszabású munkálat eredményét a miniszter 1882. évi 35,519. számú leiratában közölte a város közönségével, részletesen felsorolva az összes kellekeket, amelyek a teljes egyetem fölállításához (szükségesek és fölhívta a várost, hogy „a maga szempontjából nyilatkozzék az azokban fölállított követelmények, különösen a kórházra és kórodákra fölállítottak kivihetősége iránt.”

Szeged város közönsége sietett eleget tenni a felhívásnak: 1882. évi 283. sz. határozatával föliratot intéz a miniszterhez.

Köz tudomásu tény, hogy a harmadik egyetem fölállítását akkor az ország pénzügyi helyzete akadályozta meg csupán, amely a már fennállott kolozsvári egyetemnek — a budapesti egyetem véleménye szerint előbbre valónak — jelzett kifejlesztését is hosszú időre elodázta.

Szeged sz. kir. város közönsége azonban támaszkodva az eddigi tárgyalások eredmé-

nyeire, az 1882. évi 35,519. számú leiratban kijelölt irányzat szem előtt tartása mellett teljes áldozatkészséggel fejleszti közintézményeit, hogy az egyetem befogadására minél teljesebben előkészüljön s amidőn az ország ezer éves fennállásának megünneplése közeleg, 1893. évi szeptember 13-án hozott közgyűlési határozatával újabb emlékirat fölterjesztését mondja ki.

Ez az emlékirat előadja, hogy a város törvényhatósága a millenium méltó megünnepléséről tanácskozával, elhatározta — egyebek között — hogy a város monografiáját 28,000 korona költséggel megírattja, 40,000 korona költséggel közművelődési palotát emel és felkéri az illetékes tényezőket, hogy az 1882-ben tárgyalások felvételét rendeljék el s az ezerévi kultúrájának legméltóbb betetőzéséül állítsák föl a harmadik egyetemet.

Kifejti a jogi oktatás reformjának s ezzel kapcsolatban a jogakadémiák helyett egyetem létesítésének szükségességét, hivatkozva a meglévő egyetemek túltömöttségére.

Kimutatja, hogy a harmadik egyetem székhelyét helyi fekvésénél, népének tiszta magyarságánál, kulturintézmények előrehaladottságánál s azok attraktív erejénél fogva Szeged a legalkalmasabb.

Hogy Szeged aspirációi meg nem dönthető tárgyas okokon alapulnak s az ország törvényhatóságainak tulnyomó többsége a harmadik egyetem székhelyét Szegedre jelölte ki és őfelsége legmagasabb jóváhagyásával a kormány 1881-ben már eldöntötte a székhely kérdését Szeged javára, meg is kezdte a várossal a tárgyalásokat s csak az ország kedvezőtlen pénzügyi helyzete odázta el a kivitelt.

Elősorolja, hogy a tárgyalások óta Szeged minden támogatás nélkül, saját ősi erejéből hatalmas fejlődésnek indult; 1273 négyzet mértföldön elterülő környékének lakossága 400,000 fővel szaporodott s e területen a magyarság gyarapodása tulnyomólag Szeged gyarmatosító és magyarosító erejének következménye.

Az emlékiratot küldöttség nyújtotta át 1893 október 23-án őfelségének, a kormány tagjainak s az ország vezetőférfiainak; s a küldöttség hazafias örömmel jelenti, hogy Szeged igénye mindenütt elismertett, a legmelegebb támogatásban részesült, az ország közvéleménye Szeged mellett a legnagyobb rokonszenven újra megnyilatkozott; 17 nagy napilap közül 15 feltétlenül Szeged mellett foglalt állást; kettő tartózkodó maradt egyelőre, de más város mellé sem állt. Időközben a vallás- és közoktatásügyi tárca vezetésénél személyváltozás állván be, 1900. évben, a város újabb fölirattal fordult a tanügyi kormányhoz az egyetem fokozatos létesítését s a jogi fakultás késedelem nélkül való fölállítását kérve.

A fölirat az érvek egész seregével s az adatok halmazával mutatja ki a harmadik egyetem szükségességét és hogy Delmagyarország az egyetemet nem nélkülözheti.

Fölemlíti a budapesti egyetem keletkezésének történetét, hogy a kolozsvári egyetem 1872-ben mindössze 118,880 korona költséggel létesített s a kassai jogakadémia csak 56,000 korona évi kiadást igényel.

Elmondja, hogy az egykor pusztá Alföld miként emelkedett népessége szaporodásával gazdasági jelentőségben s a nemzeti politika szükségessé teszi ez országrész közművelődésének egyetemmel való betetőzését.

Elősorolja, hogy a három királyi jogakadémia népessége mindössze 433, a hét felekezeti pedig 883, hogy a Szeged körletébe tartozó főgimnáziumok száma 22-re emelkedett, a harminc év előtti 2953 tanuló létszám 6824-re s az érettségit tett ifjaké 400-ra s így csupán ezen intézetekből a szegedi egyetem legalább 1200 hallgatóra számíthat, többre, mint az összes jogakadémiák népessége.

Az eredmények.

Ezekben vázoltuk főbb vonásaiban Szeged eddigi törekvéseit az egyetem elnyerése érdekében.

Ha a küzdelemben a tényleges eredményt, az egyetem fölállítását, nem is sikerül elérni, azt meddőnek nem tekinthetjük, mert megdönthetetlenül sikerült nagy igazságokat országos köztudatba átvinni s habár csak elvileg, sikerült Szegednek egyetemhez való jogosultságát elismertetni.

Ma már nem szorul bizonyításra, hogy harmadik magyar egyetemre szükség van, ha csak a közművelődés útján megállani nem akarunk.

Elvitázhatatlan igazság, hogy a magasabb művelődés eszközeinek az ország felső részén — vegyes nyelvterületeken — történt összehalmozása súlyos sérelmet képez az alsó országrész kulturális haladása ellen s hogy a mulasztás helyrehozása a nemzet-fentartó ősi faj, az állam létalapját képező magyarság fensőbbiségének biztosítása érdekében egyik legfontosabb és legsürgősebb állami feladat.

Másrészt azok a tények, hogy az országgyűlés már 1827-ben a szegedi jog és bölcsészeti akadémiának fölállítását elhatározta és ő felsége I. Ferenc apostoli király ezt jóváhagyta, kormány a tárgyalásokat ez iránt megkezdte; — továbbá, hogy a harmadik egyetemnek Szegeden való létesítésére 1881-ben, az ország közvéleményének megnyilatkozása után, a m. kir. kormány a tárgyalásokat a várossal folyamatba tette; — a törvényesség minden kellékével írásba foglalt ezen két tény — elévülhetetlenül és minden helyi érdekekkel szemben elvitázhatatlanul biztosította Szeged jogát, hogy a harmadik egyetemnek Szegeden leendő fölállítását igényelhesse és nem pusztá optimizmus, hanem hanem szigorú erkölcsi és jogi alappal bíró álláspont, ha Szeged a harmadik egyetem székhelyének kérdését a saját javára eldöntöttnek tekintette és egyetemhez való szerzett jogát hangoztatja.

De eltekintve a múlt eredményeitől, Szeged mai fejlettsége és fejlődésképesége alapján is, mint az országnak Budapest után ugy szellemi, mint anyagi tekintetben első városa, kétségbevonhatatlan igénnyel bír arra, hogy a harmadik egyetem székhelyét szolgáljon.

Forradalmi mozgalom Spanyolországban.

Egész Spanyolországban forrong a munkás-ság. Vasárnap mindenfelé gyűléseket tartottak, amelyeken a köztársaságot éltették. Madridban egy csoport munkás összeütközött a katonasággal. A katonák sortűzet adtak, egy ember meghalt, öten megsebesültek. Hétfőn Bilbaoban, Saragossában és Valenciában kitört az általános sztrájk. Huelvában, Cadixban, Sevillában, Dijonban és La Corunában a munkások nagyrésze sztrájkol. A spanyol kormány hivatalos jelentést adott ki, amelyben elmondja, hogy Barcelonából arról értesült, hogy forradalmi vállalkozás van készülöben, melyet spanyol és külföldi tagokból álló bizottság akar keresztülvinni és melynek anarchisták és szindikálisták a tagjai. Miután a komité az általános sztrájkot elhatározta, előkészületeket tett a táviró, telefon és vasutvonalak elpusztítására. A forradalmi komité tagjait — három kivételével, letartóztatták.

Az új hadügyminiszter.

Végre megállapított tény, hogy Schönaich örökébe, a közös hadügyminiszteri székre Auffenberg Móric lovag kerül. A hónapok óta tartó hadügyminiszteri váltáság ezzel néhány napon belül véget ér: a király formálisan is elfogadja Schönaich báró lemondását és utódjává Auffenberg Móric szerajevói hadtestparancsnokot nevezi ki. A kinevezés már holnap vagy holnapután megjelenik az osztrák és a magyar hivatalos lapban. Auffenberg ma reggel Szerajevóból Bécsbe érkezett és reggel kilenc órakor hosszabb tanácskozást folytatott Conrad vezérkari főnökkel. Dél előtt tizenegy órakor Auffenberg Schönbrunnba hajtatott, hol azonnal kihallgatáson jelent meg a királynál. Az audiencián a király felajánlotta neki a